

درس ۱

همسایه‌ها: خوزستان، کهگیلویه، فارس، هرمزگان و خلیج فارس

درس ۲

ناهمواری‌ها: الف) کوهستانی: ۱- رشته کوه مرکزی: کوه خورموج، کوه سیاه و ... ۲- رشته ساحلی: کوه‌مند و کوه نو کند

ب) هموار: امتداد جلگه خوزستان است، مانند دشت‌های پلنگ، ارم و ...

۸

پرسش

جلگه‌ها و دشت‌های استان چه نقشی در استقرار سکونت گاه‌ها و رونق کشاورزی استان داشته‌اند؟

خاک حاصلخیز و منابع غنی آب، دشت‌های استان بوشهر را به مرکز محصولات کشاورزی تبدیل کرده است.

درس ۳

ویژگی‌های آب و هوایی: الف) ساحلی ب) داخلی

انواع سیمای اقلیمی: ۱- درونی (محلی): ناهمواری‌ها، عرض جغرافیایی و ...، ۲- برون استانی: توده‌های هوای

توده‌های هوای: ۱- توده هوای غربی، ۲- سودانی، ۳- گرم عربستان

انواع باد: ۱- منظم و فصلی ۲- محلی

درس ۴

منابع آب استان:

الف) آب‌های سطحی: ۱- دریا ۲- رودخانه‌ها: قره آغاج (رود مند)

ب) آب‌های زیرزمینی: چاه، قنات، چشممه

کیفیت آب‌های زیرزمینی رضایت‌بخش نیست.

خاک: بیشتر قلیایی و شور است.

جنگل‌ها: ۱- کنار، ۲- بادام کوهی، ۳- حرما

زمینه‌های فعالیت در بیابان: ۱- نخل کاری، ۲- استفاده از معادن، ۳- پرورش شتر، ۴- انرژی، ۵- کاشت گیاهان شور پسند.

حیات جانوری: ۱- خشکی‌زی، ۲- آبزی

۲۷

فعالیت

با توجه به نقشه مراتع استان بررسی کنید، بیشترین و کمترین تراکم مراتع استان در کدام نقاط قرار دارند؟ عملیات در توازنی

شمالی و در همسایگی مرزهای استان‌های فارس و کهگیلویه و بویراحمد قرار دارند، کمترین نیز در مناطق دیلم و گناوه است.

درس ۵

مخاطرات طبیعی:

الف) زمین لرزه

ب) سیل: ۱- عوامل طبیعی (بارش، ناهمواری‌ها)، ۲- عوامل انسانی (پل‌ها، تخریب مراتع و ...) ۳- خشکسالی (ناحیه گرم و خشک)

۴- توفان ۵- زباله

آلودگی‌های زیست محیطی: ۱- دریا (نفت و گاز، تردد کشتی)، ۲- رودها، ۳- آب‌های زیرزمینی، ۴- هوا طبیعی (گرد و غبار) انسانی (سوخت فسیلی)

۳۵

فعالیت

برای کاهش خسارات سیل در استان چه راهکارهایی پیشنهاد می‌کنید؟ ۱- پیش‌بینی و هشدار سیل ۲- احداث سد در مسیرهای خطر سیل ۳- آبخیزداری و مدیریت کاربری حوضه ۴- حفظ پوشش‌های گیاهی

۴۰

فعالیت

راهکارهای مناسب برای جلوگیری آلودگی محیط خود توسط مواد پلاستیکی، شیشه و فلزات چه می‌دانید؟ ۱- استفاده صحیح و بهینه از مواد و کالاها ۲- جمع آوری و تفکیک زباله برای بازیافت ۳- پراکنده نکردن پلاستیک به عنوان زباله در طیعت ۴- در نظر داشته باشید پلاستیک در ردیف بمب‌ها، جزء کشیفات و اختراعات آسیب‌رسان علمی است که توسط دانشمندان اخترع شده است.

درس ۶

زندگی کوچ نشینی (گرایش به یکجانشینی، قلمرو وسیع کوچ نشینان، دامداری، صنایع دستی، زراعت و باغداری)

زندگی روستایی (شرایط طبیعی استان، پراکنده نامتنازن)

۴۷

فعالیت

چند نمونه از صنایع دستی ایل قشقایی را نام ببرید. قالی بافی، گلیم بافی، جاجیم بافی، گبه‌بافی، طناب بافی، رندبافی (نوعی گلیم)

۴۸

فعالیت

چرا در نواحی کوهستانی استان جمعیت کمی زندگی می‌کنند؟ ۱- عدم دسترسی به آب ۲- حاصلخیز نبودن خاک.

۵۱

فعالیت

عوامل ایجاد شهرهای جدید در استان بوشهر چیست؟ ۱- افزایش جمعیت و محدودیت کالبدی برخی شهرها، ۲- افزایش مهاجرت از روستاهای شهرها، ۳- رونق اقتصادی بیشتر شهرها، ۴- وجود امکانات تحصیلی و بهداشتی در شهرها

درس ۷

عوامل کمی جمعیت استان: ۱- عوامل طبیعی (گرمی هوا، کم آبی، کمبود خاک حاصلخیز) ۲- عدم سیاست‌گذاری مناسب در بهره‌برداری از منابع زیرزمینی.

عوامل کاهش جمعیت انسان: ۱- مهاجرت، ۲- تبدیل روستا به شهر

۵۳

مقایسه کنید

بیشترین و کمترین سهم جمعیت در سال ۱۳۸۵ مربوط به کدام شهرستان‌ها بوده است؟ بیشترین: بوشهر، کمترین: شهر دلمه

۵۶

فعالیت

۱- با توجه به هرم‌های سنی، وضعیت گروه‌های سنی ۱۵ تا ۶۴ سال چه تغییری کرده است؟ نتیجه این تغییرات چیست؟
این تغییرات به معنای افزایش جمعیت فعال است، پناهگاه مسئولان باید برای این قشر در زمینه‌های مختلف از جمله تحصیل، اشتغال و تشکیل خانواده برنامه‌ریزی کنند.

۲- اطلاع از ساختمان سنی جمعیت چه کمکی به برنامه ریزان امور اقتصادی و اجتماعی می‌کند؟ هرم سنی یکی از ابزارهایی است که ما را با ویژگی‌های جمعیت آشنا می‌کند، با استفاده از این هرم، می‌توان از ساختمان سنی جمعیت کشور مطلع شد و بر مبنای آن برنامه ریزی‌های لازم در زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی را شامل اشتغال، تحصیل، ازدواج و ... انجام داد.

۵۸

بحث کنید

چرا جمعیت شهر نشینی در بعضی از شهرستان‌ها بالاست؟ به علت کمبود امکانات کشاورزی و خدمات رفاهی، مهاجرت روستاییان به شهرها افزایش یافته است. از سوی دیگر افزایش فعالیت در زمینه نفت و گاز که نیاز به نیروی انسانی فعال دارد نیز مزید بر علت شده است، مانند: شهرهای کنگان و جم و منطقه عسلویه. علت یک جانشینی عشایر در طول دهه اخیر چیست؟ ۱- محرومیت از خدمات رفاهی و آموزشی ۲- اقتصادی نبودن تولیدات عشایری ۳- افزایش سطح آگاهی و بهبود کیفیت سطح زندگی ۴- مشکلات بیلاق و قشلاق

درس ۹

فرهنگ: رفتار مشترک انسان که از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود.
نژاد: سیاه‌پوست‌های دراویدی، سامی‌ها، ایلامی‌ها، عرب‌ها و بعدها اقوام دیگری از جمله بهبهانی‌ها، دهدشتی‌ها و عشایر لر و ترک، به این استان مهاجرت کردند.

گویش: به زبان فارسی با گویش محلی تکلم می‌کنند.

صنایع دستی: لنچ سازی، گبه قالی، گلیم، و عبا و ...

انواع مراسم سنتی: دمام زنی، سینه زنی، چاوه‌وشی، گره گشو، ژم دم سحری

۶۳

فکر کنید

صنایع دستی چه نقشی در اقتصاد جامعه دارد؟

به طور کلی نقش صنایع دستی در اقتصاد جامعه عبارت اس: از: کمک به توسعه اقتصاد، ایجاد اشتغال، سرمایه‌گذاری اندک و بهره‌وری بالا، صنایع دستی به خصوص در مناطق روستایی یکی از عوامل مکمل اقتصاد کشاورزی بوده و مانع مهاجرت دائمی یا فعلی آنها می‌شود.

درس ۱۰

وجه تسمیه: ایلام (لیان)، اسکندر (مسامبریا)، سلوکیان (انطا، پارس)، ساسانی (ریوارد شیر)، اسلام (ریشهر، راکسل، بندر نادریه)، سرانجام، ابوشهر و بوشهر آمده است.

پیشینه تاریخی: دوره پیش از اسلام (ایلامی، سلوکیان، ساسانیان)، دوره اسلامی (نقل و قول‌های مورخان اسلامی)، دوره قاجار (چهار بار مورد هجوم قرار گرفت).

درس ۱۱

مقابر اسلام: ۱- آیت الله بلادی بوشهری ۲- رئیس علی دلواری ۳- علم‌الهدی

درس ۱۲

دو گروه جاذبه‌های گردشگری: (الف) طبیعی: ۱- دریا و سواحل، ۲- کوه‌ها، ۳- نخلستان‌ها، ۴- پارک‌های حفاظت شده (مانند نای بند، نخلیلو، تالاب حله، مُند)، ۵- جنگل حرا، ۶- تالاب (ب) انسانی (ج) فرهنگی - مذهبی: ۱- زیارتگاه‌ها ۲- مساجد و مدارس ۳- کلیساها (ارامنه گریگوری) ۴- موزه‌ها

۱۰۱

فعالیت

برای پیشرفت و توسعه گردشگری در استان چه پیشنهادها و راهکارهایی ارائه می‌دهید؟

- ۱- بهبود و توسعه زیر ساخت‌ها: راه‌های ارتباطی، هتل‌ها و ...
- ۲- تبلیغ و برپایی نمایشگاه در استان‌های دیگر، برای آشنایی با جاذبه‌های استان
- ۳- توجه به بخش صنایع دستی و ...

درس ۱۳

توانمندی‌های بخش کشاورزی: تولید محصولات خارج از فصل گرمسیری صیادی و پرورش آبزیان
- بزرگترین مرکز تولید گوجه فرنگی است.

- محصولات باغداری (خرما: دومین تولید کننده ایران)

- بهترین امکانات برای صید و پرورش آبزیان را دارد.

صنعت و معدن:

الف) معدن: شن و ماسه، سنگ لشه، گچ، نمک و مارن، ب) منابع نفت - ج) منابع گاز

د) صنعت: ۱- نفت، گاز و پتروشیمی (منطقه ویژه اقتصادی بوشهر اهـ) و مزیت‌های آن

۲- شرکت صنایع دریایی ایران، ۳- صنایع ساختمانی (شامل: سیمان، ماسه و شن، گچ و ...)

ه) مهم‌ترین صادرات: ۱- فراورده‌هایمعدنی، ۲- بخش صنعت

پایه‌های توسعه بوشهر درآینده: صنایع نفت و گاز، کشاورزی، گسترش صنایع، توسعه خدمت، گردشگری

درس ۱۴

کشاورزی: اصلاح سیستم آبیاری، افزایش تولید، محصولات گلخانه اـ

انرژی: نیروگاه اتمی، نیروگاه حرارتی، احداث پالایشگاه، گازرسانی

محیط زیست: ارتقای مناطق حفاظت شده نای بند و مُند

منابع طبیعی: اجرای استخرهای ذخیره آب، سکوبندی، کنترل آبراهه هـ

حمل و نقل: احداث اسکله، فرودگاه، پایانه مسافربری زمینی و دریایی

۱۳

فعالیت

چه عواملی موجب رونق فعالیت‌های بازگانی در استان بوشهر است؟

۱- ایجاد پایانه‌های مسافربری زمینی و دریایی،
۲- توسعه کمی و کیفی فرودگاه، ۳- احداث اسکله‌ها، ۴- افزایش

درس ۱۵

آنده بخش‌های مختلف استان:

الف) بخش کشاورزی: ۱- بهبود کیفی محصولات زراعی ۲- توسعه سیستم آبیاری ۳- آموزش نیروی انسانی

ب) صنعت و معدن: ۱- توسعه صنایع پایه ۲- حمایت و توسعه صادرات صنعتی

ج) عمران روستایی: ۱- ارائه خدمات به موقع ۲- توسعه نظام بیمه‌های ۳- تأمین آب شرب

د) گردشگری: ۱- تربیت نیروی متخصص ۲- توسعه امکانات اقامتی ۳- گسترش فضای سبز شهری